

TOMBOLA VAN EMOTIES

Historische jeugdverhalen voor jong en oud

Wim Bos. (2015). *De bende van Lijp Kot*. Rotterdam: Lemniscaat. Isbn 978 90 477 0586 5, € 14,95, 208 blz.

Gerard van Gemert. (2015). *Uitgespeeld*. Hasselt: Clavis. Isbn 978 90 448 2322 6, € 19,95, 316 blz.

Maria Nygren. (2015). *Het Vierde Rijk*. Hasselt: Clavis. Isbn 978 90 448 2227 4, € 19,95, 360 blz.

Het verleden blijft een belangrijke inspiratiebron voor schrijvers van jeugdboeken in binnen- en buitenland. Onlangs rolden enkele interessante historische boeken van de persen die ik u niet wil onthouden, vooral ook omdat de verhalen heel toegankelijk zijn, geschreven voor een breed publiek en derhalve uitermate geschikt voor de wat minder ervaren lezers in het vmbo.

Vertrouwen

Levi Poons is een Joodse jongen die graag bezig is met zijn sport: voetbal. Het begin van de oorlog verandert daar niets aan. Iedere vrije minuut trapt hij met zijn boezemvriend Roald een balletje. De zaken veranderen zodra hij ontdekt dat zijn vader contacten heeft in het verzet en er zelfs een onderduiker in huis komt. Doordat Roalds vader een fanatieke NSB'er is, zou je denken dat de vriendschap tussen de jongens onder druk komt te staan. Maar niets is minder waar. Zelfs als Harald, een van de verzetsvrienden van Levi's vader, Levi voor Roald en zijn vader waarschuwt, verandert er ogenschijnlijk niets. Maar dan lijkt Harald een dubbel-

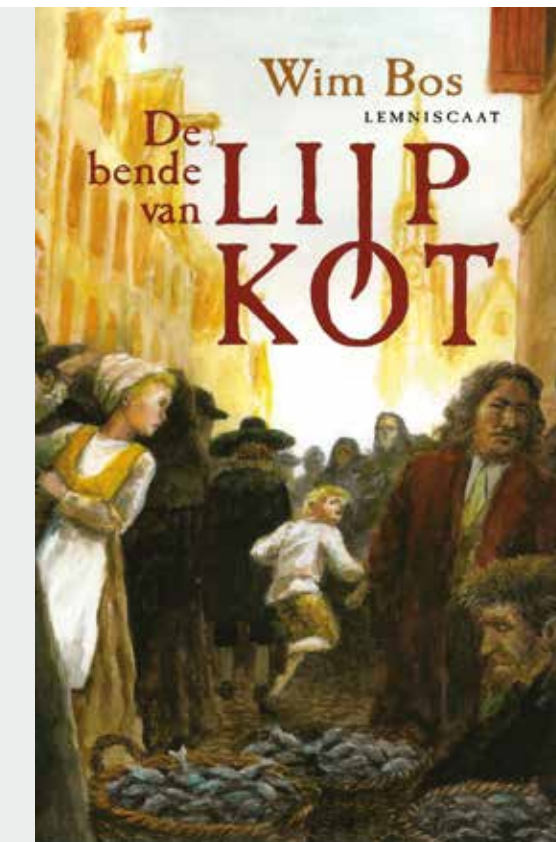
rol te spelen. Hij blijkt een Duitse officier te zijn die probeert Joden uit handen van de Duitsers te houden. Of vormt het verzet voor hem juist een informatiebron om Joden op te sporen? Het wordt allemaal wel heel erg ingewikkeld wanneer Levi meemaakt dat zijn ouders worden opgepakt en hij er plots alleen voorstaat. Op dat moment is het Harald die hem naar een onderduikadres brengt.

Levi belandt in een tombola van emoties. Hij bouwt nieuwe vriendschappen op, voetbalt dat het een lieve lust is. Maar hij voelt ook de angst en de spanning als gevolg van het onderduiken. Wie kan hij nog vertrouwen? Levi komt uiteindelijk in Westerbork terecht, waar hij zijn moeder terugvindt, maar ook weer kwijtraakt. Als Roald daar opduikt als handlanger van de vijand, slaat de twijfel bij Levi toe.

Uitgespeeld is een bijzonder oorlogsverhaal. Het is een aangrijpende jeugdroman waarin sportauteur Gerard van Gemert op treffende wijze laat zien hoe de Tweede Wereldoorlog de plannen van een Joodse jongen doorkruist. Hulde ook aan het adres van Rudi Jonker voor diens rake, filmische illustraties. Wat mij betreft een aanrader voor lezers van twaalf jaar en ouder.

Boevenbende

Amsterdam, achttiende eeuw. Sinds zijn vader twee jaar eerder vertrok met de walvisvaart, woont de elfjarige Pontus in het Aalmoezeniersweeshuis. Al mist hij zijn pa, zijn leven is zo slecht nog niet, zeker niet sinds hij een baantje heeft als bezorger op de vismarkt. Maar dan slaat het noodlot toe. In een steeg waar hij zojuist vis heeft afgeleverd, vindt Pontus een

halfdode man. Voor hij het weet, wordt hij beschuldigd van moord en moet hij uit handen zien te blijven van de schout en zijn rakkers.

Gelukkig vindt Pontus een schuilplaats bij de excentrieke bandiet Lijp Kot en de mooie Meintje, maar daarvoor moet hij zich wel bij hun boevenbende aansluiten. En dat terwijl zijn vader hem nog zo op het hart had gedrukt om zich nooit tot stelen te verlagen. Hoewel Lijp en Meintje en hun kameraden hem een nieuw thuis bieden, valt het bendeleven Pontus steeds zwaarder. Zal hij zijn naam en eer kunnen herstellen?

De bende van Lijp Kot, van debutant Wim Bos, is een vlot geschreven historisch verhaal voor lezers van elf jaar en ouder dat zich afspeelt in onze hoofdstad. Een onderhoudende, spannende geschiedenis met leesbevorderende elementen dat garant staat voor enkele fijne leesuurtes waarbij de lezer haast ongemerkt ook het nodige opsteekt over

het leven van onze voorouders in de achttiende eeuw. Het taalgebruik is krachtig, beeldend en voor grote groepen leerlingen toegankelijk. De gebeurtenissen zijn geloofwaardig en maken een echte indruk. Het verhaal is voorzien van een verklarende woordenlijst waarin woorden als *schout*, *duit* en *baljuw* worden uitgelegd.

Met *De bende van Lijp Kot* sluit Wim Bos zich aan bij het illustere gezelschap van Lemniscaatauteurs als Thea Beckman en Simone van der Vlugt. Alle lof ook weer voor het werk van de illustrator, in dit geval Peter-Paul Rauwerda, voor diens sfeervolle prent op de voorzijde van het omslag. Laten we vooral niet vergeten dat voor veel leerlingen, met name in de onderbouw, de buitenkant van het boek als eerste kennismaking uiterst belangrijk is.

Spotlights

Niet direct een historisch boek, maar wel

een verhaal met een duidelijke link naar het recente verleden is *Het Vierde Rijk*, geschreven door Maria Nygren en vertaald uit het Zweeds door Kim Liebrand.

Als de vijftienjarige Blenda midden in het semester op een nieuwe school komt, ziet ze meteen dat iedereen in de ban is van één persoon: Hedvig. Zelfs de rector gehoorzaamt het mooie blonde meisje blindelings. Blenda is nooit populair geweest en droomt ervan om net als Hedvig in de spotlights te staan. En ze is niet de enige. Lena-Stina is goed op school, maar heeft geen plezier in het leven. En Penny verandert steeds in een kopie van anderen, ze is al lang vergeten wie ze zelf is. Voor een project op school bestuderen de drie meisjes hoe Hitler aan de macht kwam. Ze bedenken een geniaal plan waarmee ze Hedvig van haar troon kunnen stoten. Maar al snel stijgt de macht een van hen naar het hoofd.

Het Vierde Rijk is een interessante geschiedenis over de ideeën en strategieën

van de nazi's, vertaald naar het heden door middelbare scholieren die willen ontdekken in hoeverre ze het leven van anderen daadwerkelijk kunnen regeren en beheersen. Het is een spannend verhaal dat jongeren niet alleen vermaakt, maar hen bovendien waarschuwt voor de verderfelijke methodes en inzichten van totalitaire regimes zoals die ten tijde van het Derde Rijk. Het boek doet denken aan *The Wave*, een Amerikaanse dramafilm uit 1981, gebaseerd op het gelijknamige, waargebeurde verhaal over een Amerikaanse geschiedenisleraar die een project start om duidelijk te maken hoe het kan dat heel Duitsland achter Hitler aanliep in de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog. De moeite waard voor leerlingen in de bovenbouw. ■

Rob van Veen

Voor meer informatie over deze, maar ook andere jeugdboeken: <www.eenboekjeopen.nl>.